Azem Kožar[1]

ARHIVI I DRUŠTVENE MREŽE – ISKUSTVA BOSNE I HERCEGOVINE

Sažetak

Svrha: *Cilj rada je utvrditi u kojoj su mjeri bosanskohercegovački arhivi prisutni na društvenim mrežama, koje sadržaje objavljuju i kakve rezultate ostvaruju. Posebna pažnja posvećena je postojanju zajedničke strategije korištenja društvenih mreža, određivanju ciljnih grupa i mogućnostima interakcije s korisnicima.*

Metodologija/pristup: *Istraživanje se zasniva na deskriptivnoj i komparativnoj analizi javno dostupnih podataka o korištenju društvenih mreža u jedanaest javnih arhiva u Bosni i Hercegovini. Za razdoblje od 1. januara do 31. jula 2026. godine analizirani su broj, sadržaj i pregledi objava na Facebooku, kao i načini predstavljanja arhivske građe, aktivnosti arhiva i komunikacije s korisnicima.*

Rezultati: *Devet od jedanaest javnih arhiva koristilo je Facebook, dok dva kantonalna arhiva nisu koristila nijednu društvenu mrežu. Analizirani arhivi objavili su ukupno 335 objava, koje su ostvarile 11.086 pregleda, odnosno prosječno 33 pregleda po objavi. Najviše objava i pregleda ostvario je Historijski arhiv Sarajevo sa 130 objava i 7.200 pregleda. Objave su se najčešće odnosile na izložbe, posjete, obilježavanje značajnih datuma, promocije knjiga, konferencije i međuarhivsku saradnju. Većina komunikacije bila je jednosmjerna, bez jasno određenih ciljnih grupa i razvijenih mogućnosti interakcije s korisnicima. Analiza nije pokazala postojanje zajedničke strategije bosanskohercegovačkih arhiva za korištenje društvenih mreža.*

Zaključci: *Korištenje društvenih mreža u bosanskohercegovačkim arhivima još nije dovoljno plansko, strateški usmjereno ni prilagođeno različitim grupama korisnika. Potrebno je izraditi strategiju na nivou pojedinačnih arhiva, a po mogućnosti i cjelokupne arhivske djelatnosti Bosne i Hercegovine. Objave bi se trebale više zasnivati na sadržajima iz arhivske građe, poticati interakciju s korisnicima te se prilagođavati obilježjima i namjeni različitih društvenih mreža.*

Kjučne riječi: *arhivi, društvene mreže, Facebook, objave (informacije), interakcija (pregledi), struka, korisnici.*

[1] Azem Kožar, prof. ddr., UG „Društvo historičara“ Tuzla, Put Križani broj 261, 75.000 Tuzla, Bosna i Hercegovina, email: kozar.azem@bih.net.ba.

ARCHIVES AND SOCIAL MEDIA – EXPERIENCES OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Abstract

Purpose: *This paper examines the extent to which archives in Bosnia and Herzegovina are present on social media, the types of content they publish, and the results they achieve. Particular attention is paid to the existence of a common social media strategy, the identification of target audiences, and opportunities for interaction with users.*

Method/approach: *The study is based on a descriptive and comparative analysis of publicly available data concerning social media use by the eleven public archives in Bosnia and Herzegovina. Facebook posts published between 1 January and 31 July 2026 were analysed in terms of their number, content and views, as well as the ways in which archives presented their holdings, institutional activities and communication with users.*

Results: *Nine of the eleven public archives used Facebook, while two cantonal archives did not use any social media platform. The archives published a total of 335 posts, which received 11,086 views, averaging 33 views per post. The Historical Archives of Sarajevo achieved the highest level of activity and visibility, with 130 posts and 7,200 views. Most posts concerned exhibitions, visits, anniversaries, book promotions, conferences and cooperation between archival institutions. Communication was predominantly one-way, with insufficient differentiation between target audiences and limited opportunities for user interaction. The analysis found no common social media strategy among the archives in Bosnia and Herzegovina.*

Conclusions/findings: *Social media use by archives in Bosnia and Herzegovina remains insufficiently planned, strategically coordinated and adapted to different user groups. Strategies should be developed both by individual institutions and, if possible, at the level of the archival service as a whole. Archives should place greater emphasis on content derived from archival holdings, encourage interaction with users, diversify their use of social media platforms, and adapt posts to the characteristics and audiences of each platform.*

Keywords: *archives, social media, Facebook, archival holdings, posts, users, promotion of archival activities.*

ARHIVI IN DRUŽBENA OMREŽJA – IZKUŠNJE BOSNE IN HERCEGOVINE

Izvleček

Namen: *Namen prispevka je ugotoviti, v kolikšni meri so arhivi v Bosni in Hercegovini prisotni na družbenih omrežjih, katere vsebine objavljajo in kakšne rezultate pri tem dosegajo. Posebna pozornost je namenjena obstoju skupne strategije uporabe družbenih omrežij, opredelitvi ciljnih skupin in možnostim interakcije z uporabniki.*

Metoda/pristop: *Raziskava temelji na deskriptivni in primerjalni analizi javno dostopnih podatkov o uporabi družbenih omrežij v enajstih javnih arhivih v Bosni in Hercegovini. Za obdobje od 1. januarja do 31. julija 2026 so bili analizirani število, vsebina in ogledi objav na Facebooku ter načini predstavljanja arhivskega gradiva, dejavnosti arhivov in komunikacije z uporabniki.*

Rezultati: *Facebook je uporabljalo devet od enajstih javnih arhivov, medtem ko dva kantonalna arhiva nista uporabljala nobenega družbenega omrežja. Analizirani arhivi so objavili skupno 335 objav, ki so dosegle 11.086 ogledov oziroma povprečno 33 ogledov na objavo. Največ objav in ogledov je dosegel Historijski arhiv Sarajevo, in sicer 130 objav in 7.200 ogledov. Objave so se najpogosteje nanašale na razstave, obiske, obletnice, predstavitve knjig, konference in medarhivsko sodelovanje. Komunikacija je bila večinoma enosmerna, brez jasno opredeljenih ciljnih skupin in z omejenimi možnostmi interakcije z uporabniki. Analiza ni pokazala obstoja skupne strategije bosanskohercegovskih arhivov za uporabo družbenih omrežij.*

Sklepi/ugotovitve: *Uporaba družbenih omrežij v bosanskohercegovskih arhivih še ni dovolj načrtna, strateško usklajena in prilagojena različnim skupinam uporabnikov. Strategijo bi bilo treba oblikovati na ravni posameznih arhivov, po možnosti pa tudi na ravni celotne arhivske dejavnosti Bosne in Hercegovine. Arhivi bi morali več pozornosti nameniti vsebinam iz arhivskega gradiva, spodbujati interakcijo z uporabniki, razširiti svojo prisotnost na druga družbena omrežja ter objave prilagajati značilnostim in uporabnikom posamezne platforme.*

Ključne besede: *arhivi, družbena omrežja, Facebook, arhivsko gradivo, objave, uporabniki, popularizacija arhivske dejavnosti.*

ARCHIVI E SOCIAL MEDIA – ESPERIENZE DALLA BOSNIA-ERZEGOVINA

Abstract

Obiettivo: *Il presente articolo esamina la presenza degli archivi della Bosnia-Erzegovina sui social media, i tipi di contenuti che pubblicano e i risultati ottenuti. Particolare attenzione è rivolta all'esistenza di una strategia comune sui social media, all'identificazione dei destinatari e alle opportunità di interazione con gli utenti.*

Metodo/approccio: *Lo studio si basa su un'analisi descrittiva e comparativa dei dati disponibili al pubblico relativi all'uso dei social media da parte degli undici archivi pubblici della Bosnia-Erzegovina. I post pubblicati su Facebook tra il 1° gennaio e il 31 luglio 2026 sono stati analizzati in termini di numero, contenuto e visualizzazioni, nonché per quanto riguarda le modalità con cui gli archivi hanno presentato i propri fondi, le attività istituzionali e la comunicazione con gli utenti.*

Risultati: *Nove degli undici archivi pubblici utilizzavano Facebook, mentre due archivi cantonali non utilizzavano alcuna piattaforma di social media. Gli archivi hanno pubblicato un totale di 335 post, che hanno ricevuto 11.086 visualizzazioni, con una media di 33 visualizzazioni per post. L'Archivio Storico di Sarajevo ha raggiunto il livello più elevato di attività e visibilità, con 130 post e 7.200 visualizzazioni. La maggior parte dei post riguardava mostre, visite, anniversari, promozioni di libri, conferenze e collaborazioni tra istituzioni archivistiche. La comunicazione era prevalentemente unidirezionale, con una differenziazione insufficiente tra i destinatari e opportunità limitate di interazione con gli utenti. L'analisi non ha rilevato alcuna strategia comune sui social media tra gli archivi della Bosnia-Erzegovina.*

Conclusioni/risultati: *L'uso dei social media da parte degli archivi della Bosnia-Erzegovina rimane insufficientemente pianificato, coordinato a livello strategico e adattato ai diversi gruppi di utenti. Le strategie dovrebbero essere sviluppate sia dalle singole istituzioni sia, se possibile, a livello dell'intero servizio archivistico. Gli archivi dovrebbero porre maggiore enfasi sui contenuti tratti dai fondi archivistici, incoraggiare l'interazione con gli utenti, diversificare l'uso delle piattaforme dei social media e adattare i post alle caratteristiche e al pubblico di ciascuna piattaforma.*

Parole chiave: *archivi, social media, Facebook, fondi archivistici, post, utenti, promozione delle attività archivistiche.*

UVODNE NAPOMENE

U savremenom svijetu je komuniciranje putem društvenih mreža conditio sine qua non svakoga posla - u svim sferama života. Digitalne platforme poput Facebooka, Instagrama, Platforme X, YouTube, TikToka i drugih omogućavaju brzu (trenutnu) razmjenu informacija, stvaranje virtualnih zajednica i animiranje svih zainteresiranih korisnika. Njima se koristi preko 60% svjetske populacije, uz napomenu da je u zemljama u razvoju (tranziciji) taj procenat znatno manji. Svaka digitalna platforma ima svojih osobenosti, što omogućava korisnicima da shodno svojim interesiranjima (i načinu prezentacije) izaberu onu, odnosno one, koje im najviše odgovaraju.[2] Pogodne su za promociju arhiva i arhivske djelatnosti, za edukaciju korisnika, za interakciju stručne i laičke javnosti, za bolje razumijevanje prošlosti i njeno povezivanje sa sadašnjošću i dr. Ovo i zbog toga što su informacije o arhivskoj građi (fondovima i zbirkama) koju baštine arhivi, u praksi veoma ograničene za širu javnost, što negativno utiče na pravilnu percepciju o njihovom značaju za znanost, kulturu, nacionalni i državni identitet itd.

U Evropi (i svijetu) se pridaje veliki značaj korištenju društvenih mreža. Vijeće Evrope je donijelo Preporuku o evropskoj politici pristupa arhivima 2000. godine, kojom je, iako neobavezujućom, prvi put uspostavljen međunarodni standard, kojim se preporučuju zajednički principi i iskazuje očekivanje da će ga se pridržavati svi arhivi. U njoj se konstatira da je pristup informacijama i arhivima pravo a ne privilegija, u skladu sa principom vladavine prava, potrebama struke i znanosti, te težnjama civilnog društva. Ukazuje se na važnost pravilnog upravljanja podacima koje sadrži arhivska građa, vodeći brigu o zaštiti privatnosti, autorskih prava i dosljedne primjene odgovarajućih zakona. [3]

Arhivi i arhivske službe u svim djelovima svijeta sve više prepoznaju značaj i prednosti koje donose društvene mreže i nastoje da ih koriste kao alat za promociju svojih aktivnosti: da predstave svoju arhivsku građu, uspostave saradnju i interakciju te animiraju nove korisnike. Na svojim web stranicama objavljuju podatke o društvenim mrežama na kojima predstavljaju odgovarajuće sadržaje (arhivsku građu, informacije o projektima, izdanjima, izložbama, svečanostima, posjetama,

---

[2] Facebook omogućava interakciju putem tekstualnih i vizuelnih sadržaja, Instagram je fokusiran na vizuelni sadržaj, YouTube na duže video sadržaje i edukaciju, TikTok generira kratne i zanimljive video sadržaje okrenute mladim generacijama itd. DataReportal, *Digital 2024: The State of Social Media,* https://wearesocial.com/uk/blog/2024/01/digital-2024-5-bibllion-social-media-users/. (Pristup: 4. 08. 2026).

[3] Vijeće Evrope, *Preporuka br. R (2000) 13 Komiteta ministara državama članicama o evropskoj politici o pristupu arhivima*, Strazbur, 2000, https://rm.coe.int/16804cea4f. (Pristup: 3. 08. 2026).

konferencijama idr.). Ilustracije radi, najveći broj nacionalnih (i drugih) arhiva se najintenzivnije koristi Facebook-om: od 2009. nacionalni/državni arhivi SAD, Ujedinjenog Kraljevstva i Srbije, te Hrvatske (2010), Francuske i Njemačke (2011), Slovenije (2019) i dr. Nešto kasnije su angažovani i na platformama: Platforma X, YouTube, Instagramu i dr. okupljajući na hiljade pratilaca. Pošto su svi arhivi fokusirani na predstavljanje svoje arhivske građe, a slično tome postupaju i druge institucije kulture, pojavila se evropska digitalna platforma Europeana (2008) koja objedinjuje sadržaje iz ukupne kulturne baštine, iz preko 2.000 evropskih kulturnih institucija, uključujući i sve vrste arhivske građe.[4]

ARHIVI I DRUŠTVENE MREŽE U BOSNI I HERCEGOVINI

U Bosni i Hercegovini djeluje 11 javnih arhiva: jedan državni: Arhiv Bosne i Hercegovine u Sarajevu, dva entitetska: Arhiv Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu i Arhiv Republike Srpske u Banjaluci, sedam kantonalnih/županijskih: u Sarajevu, Mostaru, Širokom Brijegu, Travniku, Bihaću, Tuzli i Goraždu, te Arhiv Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u Brčkom.[5] Privatni arhivi nisu formirani iako su te mogućnosti utvrđene u svim arhivskim propisima, osim Izmjenama i dopunama Zakona o arhivskoj djelatnosti Tuzlanskog kantona iz 2021. godine. [6]

Iako je bh. arhivsko zakonodavstvo neharmonizirano, pa i konzervativno,[7] svi arhivski propisi generiraju i obavezuju arhive na sadržaje promocije arhivske građe koju posjeduju i svih drugih sadržaja koji se na njoj temelje: izložbe, promocije, posjete, edukacije, stručne i znanstvene skupove, istraživanja idr. Međutim, činjenice da je u arhivima pohranjena arhivska građa različitog ranga i značaja, kako po obimu i vremenu nastanka tako i po raritetnosti i drugim osobenostima, te u zavisnosti od kadrovskih osposobljenosti i kvantuma arhivskih znanja koji-

4 Europeana, https://www.europeana.eu/en. (Pristup: 6. 08. 2026).

5 Kantonalni arhivi nisu formirani u tri kantona: Zeničko-dobojskom (Zakon o osnivanju Arhiva je donesen ali Arhiv nije formiran), u Posavskom i Livanjskom (Kanton broj 10) kantonu, ali je funkcioniranje arhivske djelatnosti u njima u nadležnosti Arhiva Federacije BiH (sve do osnivanja kantonalnog arhiva). Arhiv Brčko distrikta BiH djeluje kao pododjeljenje u Odjeljenju za javni registar Brčko distrikta BiH. U Okviru Arhiva Republike Srpske djeluju arhivska odjeljenja u Doboju, Zvorniku, Foči i Trebinju (Šehović i Čekić, 2007).

6 *Izmjenama i dopunama Zakona o arhivskoj djelatnosti TK* („Sl. novine TK“, br. 11/21), utvrđeno je da arhivsku djelatnost obavljaju javni i specijalni arhivi, dok su privatni arhivi brisani iz arhivske mreže. Ovo je noncenc u arhivskoj pravnoj teoriji i praksi, da se naknadnim izmjenama Zakona onemogućava rad 2016. godine u Sudu registriranog privatnog arhiva kao privatne arhivske ustanove u skladu sa tada važećim propisima. Politika, oličena u odlukama zakonodavne vlasti, stavila se iznad sudske vlasti, što je samo po sebi nedopustivo. Ova destrukcija je izvršena na inicijativu menadžmenta Arhiva Tuzlanskog kantona, kako bi se zadržao monopol na upravljanje arhivskom djelatnošću na ovom području, što je tim više neprofesionalno i skandalozno – kako sa aspekta prava tako i sa aspekta potreba struke.

7 Naprimjer: *Zakon o arhivskoj građi i Arhivu Bosne i Hercegovine*, donesen 2001. godine („Službeni glasnik BiH“, br. 16/01), za više od 25 godina nije mijenjan odnosno dopunjavan.

ma arhivi i arhivisti raspolažu, odlučujuće utiču na dinamiku i kvalitet svakog arhivskog posla, pa i na planu korištenja društvenih mreža. Ovo se odnosi na javne arhive jer drugih u Bosni i Hercegovini i nema.

Od 11 postojećih javnih arhiva (svih nivoa) u Bosni i Hercegovini, njih devet promoviše svoje projekte i postignuća koristeći društvenu mrežu Facebook,[8] dok dva kantonalna arhiva ne koriste nikakve društvene mreže (u Širokom brijegu i Goraždu). Radi se o državnom arhivu (Arhiv BiH), dva entitetska arhiva (Federacije BiH i Republike Srpske), pet kantonalnih (u Sarajevu, Mostaru, Travniku, Bihaću i Tuzli), te o Arhivu Brčko distrikta BiH (Brčko). U cilju odgovarajućeg predstavljanja njihovih aktivnosti ove vrste, donosimo okvirni pregled najvažnijih sadržaja/objava: broj objava (kao i tekst po nekoliko posebno karakterističnih objava svakog arhiva) i broj pregleda zbirno za svaki arhiv, sve to u vremenskom razdoblju od 1. 01. do 31. 07. 2026 godine.

Red. broj	Arhiv	Sadržaj objava	Broj objava	Broj pregleda
1.	Arhiv Bosne i Hercegovine, Sarajevo	Posjete Arhivu predstavnika institucija, ambasada i dr. povodom saradnje, Dana arhiva, o izložbama, konferencijama, sporazumima, o domaćoj i međunarodnoj saradnji, nabavci knjiga za biblioteku i dr.[9]	26.263	(10,1 po objavi)
2.	Arhiv Federacije Bosne i Hercegovine, Sarajevo	Izložbe, rad na prikupljanju ratne građe, saradnja sa institucijama (Memorijalni centar u Potočarima i dr.), konferencije, sastanci arhiva sa područja Federacije, građa inostranih ratnih reportera iz ratnog Sarajeva, Dan arhiva, saradnja sa mas medijima i dr.[10]	29.510	17,6 po objavi)
3.	Arhiv Republike srpske, Banja Luka	Izložbe, promocije knjiga, objavljene knjige, o Danu Arhiva, posjetama, o održanom seminaru za registrature i dr.[11]	20.145	(7,3 po objavi)

[8] Arhivi u Srbiji koriste više društvenih mreža, ali apsolutnu dominaciju ima korištenje Facebooka (Dimitrijević, 2025).

[9] Karakteristična je npr. objava (informacija): „Povodom obilježavanja Međunarodnog dana arhiva, direktorica Arhiva Bosne i Hercegovine Danijela Mrda ugostila je ambasadora Ruske Federacije u BiH Igora Kalabuhova, zamjenika ambasadora Republike Srbije, predstavnika Ambasade Narodne Republike Kine, delegata u Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH Nebojšu Radmanovića, predstavnike diplomatskog kora, kao i brojne zvaničnike sa svih nivoa vlasti u BiH", objavljena 10. juna 2026. godine, koja je imala 21 pregled (https://www.facebook.com/p/Arhiv-Bosne-i-Hercegovine locale=hr_HR, pristupljeno: 10. 08. 2026).

[10] Između ostalog, 25. 05. 2026. godine objavljena je informacija: „Izložba Rikarda Larme u Brusa bezistanu donosi potresne fotografije života i stradanja tokom opsade Sarajeva, koje će od sada biti trajno sačuvane u Arhivu Federacije BiH", koja je imala svega jedan pregled (https://www.facebook.com/p/Arhiv-Federacije-100076480214774/?, pristupljeno: 10. 08. 2026).

[11] Jedna od 20 objava od 9. marta 2026. glasi: „U organizaciji Udruženja arhivskih radnika Republike Srpske i Arhiva Republike Srpske, 23. seminar o temi „Kancelarijsko, arhivsko i elektronsko poslovanje" održat će se u hotelu „Terme Ozren" (Kakmuž bb, Petrovo) od 22. do 24. aprila 2026. godine", koja je imala svega tri pregleda (https://www.facebook.com/arhivrs/?locale=sr_RS, pristupljeno: 11. 08. 2026).

4.	Historijski arhiv Sarajevo	Dokumenta i fotografije iz starog Sarajeva, Dan arhiva, nove zbirke građe u Arhivu, informacije o ratnom stradanju Orjentalnog instituta, više prikaza dokumenata iz monografske publikacije o Sarajevu iz 1960, promocije novoga Vodiča i arhivske građe, žrtve opsade Sarajeva, iz ratne štampe, posjete učenika, praznične čestitke, XIV olimpijske igre Sarajevo, izdanja Arhiva i dr.[12]	1.307.200	(55,4 po objavi)
5.	Arhiv Tuzlanskog kantona, Tuzla	Konferencije, izložbe, promocije knjiga, Dan Arhiva, međuarhivska saradnja, obilježavanje godišnjica, posjete učenika, dodjela zahvalnica i dr.[13]	471.062	(22,6 po objavi)
6.	Arhiv Hercegovačko-neretvanskog kantona, Mostar	Fotografije spomenika kulture, o poplavama i klimatskim promjenama, godišnjicama smrti: Džemala Bijedića, Alekse Šantića, fra Didaka Bruntića, promocije, izložbe i dr. [14]	281.064	(38 po objavi)

[12] Među brojnim objavama su: „Danas je 32. godišnjica užasne tragedije, masakra na sarajevskoj pijaci Marakale. Tog 5. februara 1994. godine ubijeno je 68, a ranjeno 144 sarajevskih civila od minobacačkaog projektila ispaljenog sa položaja Vojske Republike Srpske, tokom opsade Sarajeva i agresije na Bosnu i Hercegovinu 1992.-1995." objavljena 5. 02. 2026, pregleda 14. (https://www.facebook.com/ HistorijskiArhivSarajevo/?locale=hr_HR, pristupljeno 10. 08. 2026); Informacija: "564 godine Isa-begove vakufname (1. februar - 2. mart 1462. - 1. februar 2025. godina). Isa-begova vakufnama je dokument o osnivanju njegovih zadužbina/vakufa, s kojima je, zapravo, počelo urbano formiranje Sarajeva i ujedno predstavlja najstariji izvor koji se odnosi na Sarajevo i njegovu najbližu okolinu iz vremena osmanske uprave", objavljena 1. 02. 2026, pregleda 20. https://www.facebook.com/HistorijskiArhivSarajevo/?locale=hr_HR, pristupljeno 10. 08. 2026); Najposjećenija je objava od 20. 01. 2026. koja donosi skenirani isječak iz štampe o prodaji kuće Ahmed Age Mešića u Sarajevu, objavljen 15. 01. 1880. u Bosanskohercegovačkim novinama, koja je imala čak 542 pregleda, neuporedivo više od pregleda svih drugih sadržaja ponaosob. (https://www.facebook.com/HistorijskiArhivSarajevo/?locale=hr_HR, pristupljeno 10. 08. 2026).

[13] Kako graditi arhive sjećanja u društvu koje se još uvijek suočavaju s posljedicama rata i genocida, objavljena 3. 02. 2026, pregleda 8. (https://www.facebook.com/arhivtk/?locale=hr_HR, pristupljeno 11. 08. 2026); U organizaciji Memorijalnog centra Potočari-Srebrenica uz podršku Vlade Ujedinjenog Kraljevstva (British Embassy Sarajevo) kroz Srebrenica Outreach projekat, 5.–6. februara 2026. godine održana je konferencija pod nazivom Global Archiving and Museology Conference, objavljena 6. 02. 2026, pregleda 26. (https://www.facebook.com/arhivtk/?locale=hr_HR, pristupljeno 11. 08. 2026); PROMOVISANA PUBLIKACIJA „SVJEDOCI GENOCIDA – Zbornik izjava svjedoka genocida u sigurnoj zoni UN-a u Srebrenici", objavljena 9. 07. 2026, pregleda 60. (https://www.facebook.com/arhivtk/?locale=hr_HR, pristupljeno 11. 08. 2026).

[14] Ovdje izdvajamo tri objave: „MOSTAR, 1963: GRAD U LEDENOM ZAGRLJAJU. Arhiv HNK/Ž donosi jedinstvene prizore iz godine koja je ostala urezana u kolektivno sjećanje Mostaraca. Iako smo navikli na blagu mediteransku klimu, zima 1963. pokazala je svoju surovu stranu donijevši ekstremne vremenske uslove i obilne snježne nanose", objava 9. 01. 2026, pregleda 83. (https://www.facebook.com/profile.php?id=61556322680337HYPERLINK „https://www.facebook.com/profile.php?id=61556322680337&locale=hr_HR#"&HYPERLINK „https://www.facebook.com/profile.php?id=61556322680337&locale=hr_HR#"locale=hr_HR#, (Pristupljeno 12. 08. 2026); "SJEĆANJE NA ALEKSU ŠANTIĆA (1868–1924) – 102. GODIŠNJICA SMRTI", objavljeno 2. 02. 2026, pregleda 26. (https://www.facebook.com/profile.php?id=61556322680337HYPERLINK „https://www.facebook.com/profile.php?id=61556322680337&locale=hr_HR#"&HYPERLINK „https://www.facebook.com/profile.php?id=61556322680337&locale=hr_HR#"locale=hr_HR#, (Pristupljeno 12. 08. 2026); "U autentičnom ambijentu Brusa bezistana Muzeja Sarajeva održan je multimedijalni kulturni događaj ‚Mozaik baštine Arhiva HNK/Ž'. Arhiv Hercegovačko-neretvanskog kantona javnosti je prezentiran dio svog bogatog kulturno-historijskog naslijeđa", objavljeno 3. 07. 2026, pregleda 31. (https://www.facebook.com/profile.php?id=61556322680337HYPERLINK "https://www.facebook.com/profile.php?id=61556322680337&locale=hr_HR#"&HYPERLINK "https://www.facebook.com/profile.php?id=61556322680337&locale=hr_HR#"locale=hr_HR#, (Pristupljeno 12. 08. 2026).

7.	Arhiv Srednjo-bosanskog kantona, Travnik	Donacije, posjete, sjećanja, zahvalnosti, informacije iz arhivske građe, i dr. [15]	7.324	(46 po objavi)
8.	Arhiv Unsko-sanskog kantona, Bihać	Izložbe, saradnja sa Vladom USK, saradnja sa registraturama, posjete učenika i dr.[16]	17.245	(14 po objavi)
9.	Arhiv Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Brčko	Izložbe, arhivska saradnja, posjete učenika, prijem arhivske građe, posjete arhivima, konferencije, Dan arhiva, informacije iz građe i dr.[17]	31.273	(8,8 po objavi)

Kada se sumiraju naznačeni brojčani pokazatelji (broj objava i broj pregleda) dolazi se do sljedećih podataka: devet bh. arhiva je na Facebooku imalo ukupno 335 objava, odnosno 11.086 pregleda (u prosjeku 33 pregleda po objavi). Značajno najveći broj objava (130) i pregleda (7.200, u prosjeku 55,4 po objavi) imao je Historijski arhiv Sarajevo, a slijede ga kantonalni arhivi u Mostaru (28 objava sa 1.064 pregleda – 38 po objavi) i Tuzli (47 objava sa 1.062 pregleda - 22, 6 po objavi). Najmanji broj objava imali su kantonalni arhivi u Travniku (svega 7) i Bihaću (svega 17). Ovdje treba naznačiti činjenice da broj objava isključivo zavisi od samoga arhiva: od sadržaja i dinamike njegovog rada, (ne)postojanja planskog pristupa korištenju društvenih mreža u promotivne i informativne svrhe, za konekciju sa širom javnošću, za raspravu o važnim stručnim pitanjima i slično. Jedan od mogućih uzroka neadekvatnog korištenja društvenih mreža (u našem slučaju Fasebooka), može biti i u sporoj kadrovskoj transformaciji arhiva od tradicio-

[15] Izdvajamo dvije objave ovog arhiva i to: „Od danas smo bogatiji za još jedno potpuno novo vozilo", objava 26. 01. 2026, pregleda 57. (https://www.facebook.com/kantonalniarhiv.travnik/?locale=hr_HR, 12. 08. 2026); "Kantonalni arhiv Travnik posjetio je ministar obrazovanja, znanosti, mladih, kulture i sporta Kantona Središnja Bosna, gospodin Bojan Domić. Tokom sastanka poseban akcenat je stavljen na realizaciju zajedničkih projekata za koje je postignut dogovor o njihovoj provedbi u narednom periodu. Ova posjeta potvrđuje opredijeljenost za jačanje suradnje i daljnji razvoj Kantonalnog arhiva Travnik na dobrobit kulture i historijske baštine Kantona Središnja Bosna", objava 10. 07. 2026, pregleda 54. (https://www.facebook.com/kantonalniarhiv.travnik/?locale=hr_HR, 12. 08. 2026).

[16] Iz objava izdvajamo: „Povodom obilježavanja Dana Arhiva Unsko-sanskog kantona, organizovana je panel diskusija na temu: „Rad sa registraturama i saradnja registratura sa Arhivom – izazovi i perspektive", objava 16. 04. 2026, pregleda 17. (https://www.facebook.com/arhiv.usk/?locale=hr_HR, pristupljeno, 12. 08. 2026); "Jučer 04. 06. 2026. godine direktorica JU Arhiv USK prof. Rejhana Saračević boravila je u Sarajevu gdje je u Federalnom ministarstvu kulture i sporta potpisala Ugovor o dodjeli sredstava iz Proračuna Federacije BiH za 2026. godinu. Iz ovih sredstava JU Arhiv USK izvršit će realizaciju projekta „Umrežavanje i nabavka servera u Arhivu USK", potrebnih za rad Arhiva, skeniranje i pohranjivanje bitne arhivske građe, radi njenog daljeg čuvanja", objava 5. 06. 2026, pregleda 55. (https://www.facebook.com/arhiv.usk/?locale=hr_HR, pristupljeno, 12. 08. 2026).

[17] Izdvajamo tri objave: „Predstavnici arhivstičkih društava Mađarske, Srbije i Bosne i Hercegovine na prijemu kod gradonačelnika, objava 5. 02. 2026, pregleda 12. (https://www.facebook.com/ARHIVistickoudruzenjeBRCKO/ pregledano, 12. 08. 2026); U organizaciji Službe za arhiv Odjeljenja za javni registar Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, tokom 4. i 5. februara 2026. godine, realiziran je bogat i sadržajan dvodnevni program povodom otvaranja izložbe „Brčko u mađarskim arhivima (1422–1937)", koji je Brčko još jednom pozicionirao kao važno mjesto susreta arhivske struke, historije i međunarodne saradnje", objava 6. 02. 2026, pregleda 27. (https://www.facebook.com/ARHIVistickoudruzenjeBRCKO/ pregledano, 12. 08. 2026); "Predstavnici Službe za arhiv Brčko distrikta BiH, Slaviša Ćurić i Esaf Lević učestvovali su na Međunarodnoj konferenciji „Problemi klasičnog i elektronskog arhiviranja", koja je održana u Radencima (Republika Slovenija) od 20-22. maja 2026. godine u organizaciji Pokrajinskog arhiva Maribor", objava 4. 06. 2026, pregleda 9. (https://www.facebook.com/ARHIVistickoudruzenjeBRCKO/ pregledano, 12. 08. 2026).

nalnih prema novim (informatičkim) oblicima komuniciranja. Međutim, šta god da je od naprijed naznačenog u pitanju, nameće se jasna konstatacija da arhivi (sa izvjesnim izuzećem Historijskog arhiva Sarajevo) nedovoljno shvataju značaj društvenih mreža za afirmaciju i promociju svoga rada, za prezentaciju značaja i vrijednosti arhivske građe kojom raspolažu, odnosno za popularizaciju arhivske djelatnosti u cjelini.

Analizom sadržaja samih objava evidentno je da većina arhiva objavljuje informacije o arhivskim izložbama (sopstvenim ili onima iz drugih arhiva), o obilježavanju dana svoga arhiva i Dana arhiva, o posjetama zvaničnika iz zemlje i inozemstva, o grupnim posjetama učenika osnovnih i srednjih škola a vrlo malo i studenata univerziteta, o posjeti predstavnika arhiva drugim arhivima i naučnim konferencijama, o godišnjicama poznatih ličnosti iz svijeta znanosti, kulture i politike, o promocijama knjiga, o donacijama arhivalija od strane poznatih ličnosti (ratna građa i dr.) itd. Brojnost objava ovih sadržaja je različita među arhivima: veoma je mali broj arhiva u kojima je objavljena većina naznačenih sadržaja, a znatno je veći broj onih koji su objavili samo neke od njih. Razumljivo, pored nekih od naznačenih zajedničkih sadržaja u objavama arhiva, postoji i jedan broj objava koje se odnose na sadržaje koji su osobeni za određene arhive: npr. Arhiv BiH objavljuje sadržaje o posjeti Arhivu, u povodu Dana arhiva, predstavnika inozemnih ambasada, vjerskih zajednica i drugih nosilaca visokih funkcija u vrhu državnih struktura vlasti; Arhiv RS obavještava o održavanju ustaljenog godišnjeg seminara za registrature; Arhiv FBiH obavještava o održavanju konferencije o arhivskoj, muzejskoj i drugoj ratnoj građi od značaja za kulturu sjećanja (u Potočarima kod Srebrenice), o godišnjici genocida nad Bošnjacima Srebrenice i dr.; Historijski arhiv Sarajevo donosi više objava iz historije starog Sarajeva, iz vremena opsade Sarajeva, o XIV olimpijskim igrama održanim u Sarajevu 1984. dr.; Arhiv HNK iz Mostara donosi objave sa sadržajima po kojima se prepoznaje sam grad Mostar: fotose spomenika kulture, o godišnjicama smrti tri velikana grada i dr.; Arhiv TK obavještava o konferenciji Global Archiving and Museology Conference (Potočari, 5. i 6. 02. 2026), o saradnji sa Državnim arhivom Osijeka i dr.; Arhiv SBK Travnik objavljuje vijesti o donaciji prigodnog vozila za potrebe Arhiva, o posjeti Arhivu zvaničnika Kantona i dr.; Arhiv USK Bihać donosi podatke o savjetovanju sa registraturama i dr.; Arhiv Brčko distrikta objavljuje podatke o preuzimanju arhivske građe iz registratura, objavljuje dokumente i fotografije iz prošlosti grada, o pruzi Brčko-Banovići, prisustvu svečanosti obilježavanja 100 godina Arhiva Vojvodine i dr.

Bez obzira o kojim je objavama riječ, zajedničkim za većinu arhiva ili osobenim za pojedine arhive, nezaobilazno je pitanje kvaliteta njihovog sadržaja. Najrelevantniji odgovor na ovo pitanje ogleda se u broju pregleda – pojedinačno za svaku objavu i zbirno za svaki arhiv, odnosno za sve arhive u državi: ukupno 335 objava, 11.086 pregleda - u prosjeku 33 pregleda po objavi. Više objava je imalo jednocifren broj pregleda, jedan broj do sto pregleda, dok je broj objava sa preko sto pregleda neznatan (najveći broj pregleda (542) imala je objava Historijskog arhiva Sarajevo od 15. 01. 1880. godine u vidu skeniranog isječka iz štampe o prodaji kuće Adem Age Mešića u Sarajevu). U stvari, većina objava je nedovoljno sadržajna i amaterski oblikovana. Naprimjer: kada se govori o arhivskim savjetovanjima i konferencijama, nema podataka o programima, učesnicima, ciljevima i zaključcima (očekivanjima), niti se doima mjesto i uloga takvog skupa u procesu (sistemu) edukacije arhivskih djelatnika u arhivima i registraturama. Slično se postupa i sa objavom o sastanku predstavnika eks jugoslovenskih arhiva u vezi sa sukcesijom arhivske građe (Arhiv BiH), koja je vrlo štura, bez ijedne riječi o toku i značaju toga procesa. Objave koje se odnose na sadržaje iz arhivske građe arhiva su, također, većinom vrlo uopštene, bez da se daju podaci kojima se pridaje značaj dokumentu, arhivskoj građi kao memoriji društva, temelju nacionalnog i državnog identiteta i sl. Površna (nestručna, amaterska) objava neće zaintrigirati nikoga, ni stručnjaka ni građanina laika. Drugim riječima: arhivi ne znaju da plasiraju i profitiraju (u smislu popularizacije) od stvarnih vrijednosti koje imaju u svojim fondovima i zbirkama, za razliku od npr. menadžmenta neke tvrtke, farmaceutske kompanije i sl., koji i nedovoljno provjerene vrijednosti plasiraju kao izuzetno značajne – i u tome uspijevaju. Ne zagovaramo propagandu, ona arhivima nije potrebna, već ukazujemo na potencijalne prednosti arhivskih vrijednosti koje se nedovoljno i neprofesionalno koriste za popularizaciju kulturnog naslijeđa koje svaki arhiv čuva. Dakle, kvalitet arhivskih objava na društvenim mrežama nije na razini mogućnosti i potreba, što potvrđuje neodgovarajuća zainteresiranost stručne i laičke javnosti koja se prepoznaje u malom broju pregleda.[18] Također je neophodno naznačiti da objave arhiva na društvenim mrežama, kako se iz više citiranih objava može i zaključiti, imaju političke konotacije različite vrste. Politička indoktrinacija arhiva je konstantan proces, interesi

[18] Zbog ograničene indeksiranosti i promjenjive dostupnosti sadržaja n)a Facebooku (i drugim društvenim mrežama), nije moguće tvrditi da su ovim prilogom obuhvaćene sve objave svih arhivskih ustanova u Bosni i Hercegovini u naznačenom vremenskom razdoblju. Za sveobuhvatnu znanstvenu analizu neophodna je dodatna provjera direktnih Facebook stranica arhivskih institucija, posebno objava koje nisu indeksirane u web-pretraživačima.

politike idu ispred struke, usmjeravaju je i oblikuju na različite načine, umjesto da se nihova djelatnost temelji na postulatima struke kojoj politika (oličena u interesima osnivača arhiva) omogućava da se realizira, razvija i unapređuje (Kožar, 2002).

ZAKLJUČAK

Većina arhiva u Bosni i Hercegovini koristi društvene mreže, među kojima je dominirajući Facebook. Pored toga svi arhivi koriste web stranice i mail adrese – što nije bilo predmetom interesiranja ovoga rada.

Arhivi prepoznaju značaj društvenih mreža u aktualnoj digitalnoj eri, kao sredstva za istovremeno dostavljanje informacija velikom broju korisnika. Međutim, bh. arhivi nemaju razrađenu strategiju objavljivanja na društvenim mrežama, ciljne grupe nisu jasno određene, tako da se objavljuju skoro identični sadržaji usmjereni prema stručnoj kao i oni prema široj javnosti. Najveći broj objava je jednosmjeran: obavijesti o sopstvenim aktivnostima, najava značajnih događaja i/ili obavijest o njima, promocije arhiva, direktora i malog broja arhivista, promocije knjiga i slično. Nedostaju objave kojima se otvaraju mogućnosti interakcije sa korisnicima, koja se prvenstveno treba zasnivati na sadržajima iz arhivske građe.

Za kvalitetno i intenzivno korištenje društvenih mreža i postizanje optimalnih rezultata, najvažnije je postojanje odgovarajuće strategije u svakom arhivu, a po mogućstvu na nivou arhivske djelatnosti Bosne i Hercegovine. Ovo moraju biti uhodane planske aktivnosti arhiva. Iz naprijed naznačene analize aktuelnog stanja, izvršene na osnovu pokazatelje za prvih sedam mjeseci 2026. godine, proizilazi potreba orjentacije prevashodno na sadržajima koji se zasnivaju na arhivskoj građi (stare fotografije, dokumenti na različitim podlogama, raritetni i značajni identitetski dokumenti i dr.). Iako Facebook može ostati dominirajuća korisnička mreža, arhivi se trebaju usmjeravati i ka drugim mrežama, prilagođavajući svoje objave njihovoj namjeni. Sve u svemu, iako skromni rezultati koje su bh. arhivi postigli u minulom vremenu, oni čine dobru osnovu za dalja unapređenja na ovom planu.

REFERENCE

Arhiv Bosne i Hercegovine. (n. d.-a). *Arhiv Bosne i Hercegovine* [Facebook page]. Facebook. Retrieved from https://www.facebook.com/p/Arhiv-Bosne-i-Hercegovine-100069332644479/ (accessed on 10. 8. 2026).

Arhiv Bosne i Hercegovine. (n. d.-b). *Početna stranica*. Retrieved from https://arhivbih.gov.ba/ (accessed on 13. 9. 2026).

Arhiv Federacije Bosne i Hercegovine. (n. d.). *Arhiv Federacije* [Facebook page]. Facebook. Retrieved from https://www.facebook.com/p/Arhiv-Federacije-100076480214774/ (accessed on 10. 8. 2026).

Arhiv Hercegovačko-neretvanskog kantona/županije. (n. d.). *Arhiv HNK/Ž* [Facebook page]. Facebook. Retrieved from https://www.facebook.com/profile.php?id=61556322680337 (accessed on 12. 8. 2026).

Arhiv Republike Srpske. (n. d.). *Arhiv Republike Srpske* [Facebook page]. Facebook. Retrieved from https://www.facebook.com/arhivrs/ (accessed on 11. 8. 2026).

Arhiv Tuzlanskog kantona. (9. 6. 2026). *Obilježavanje Međunarodnog dana arhiva postavkom izložbe „Biseri tuzlanske arhitekture“*. Retrieved from https://www.arhivtk.ba/?p=7865 (accessed on 13. 9. 2026).

Arhiv Tuzlanskog kantona. (n. d.-a). *Arhiv Tuzlanskog kantona* [Facebook page]. Facebook. Retrieved from https://www.facebook.com/arhivtk/ (accessed on 11. 8. 2026).

Arhiv Tuzlanskog kantona. (n. d.-b). *Novosti*. Retrieved from https://www.arhivtk.ba/?cat=1 (accessed on 13. 9. 2026).

Arhiv Unsko-sanskog kantona. (n. d.). *Arhiv USK* [Facebook page]. Facebook. Retrieved from https://www.facebook.com/arhiv.usk/ (accessed on 12. 8. 2026).

Arhivističko udruženje Brčko. (n. d.). *Arhivističko udruženje Brčko* [Facebook page]. Facebook. Retrieved from https://www.facebook.com/ARHIVistickoudruzenjeBRCKO/ (accessed on 12. 8. 2026).

Council of Europe. (13. 7. 2000). *Recommendation No. R (2000) 13 of the Committee of Ministers to member states on a European policy on access to archives*. Retrieved from https://rm.coe.int/16804cea4f (accessed on 3. 8. 2026).

Dimitrijević, M. (2025). Uloga društvenih mreža u popularizaciji arhivske delatnosti. *Arhivski pogledi*, 6, 109–123. Retrieved from https://arhivskipogledi.daztk.net/wp-content/uploads/2025/10/mirjana-dimitrijevic-ap6.pdf (accessed on 13. 9. 2026).

Europeana. (n. d.). *Discover Europe's digital cultural heritage*. Retrieved from https://www.europeana.eu/en (accessed on 6. 8. 2026).

Historijski arhiv Sarajevo. (2026a). *2026*. Retrieved from https://www.arhivsa.ba/wordpress/?m=2026 (accessed on 13. 9. 2026).

Historijski arhiv Sarajevo. (2026b). *March 2026*. Retrieved from https://www.arhivsa.ba/wordpress/?m=202603 (accessed on 13. 9. 2026).

Historijski arhiv Sarajevo. (n. d.). *Historijski arhiv Sarajevo* [Facebook page]. Facebook. Retrieved from https://www.facebook.com/HistorijskiArhivSarajevo/ (accessed on 10. 8. 2026).

Kantonalni arhiv Travnik. (n. d.). *Kantonalni arhiv Travnik* [Facebook page]. Facebook. Retrieved from https://www.facebook.com/kantonalniarhiv.travnik/ (accessed on 12. 8. 2026).

Kemp, S. (31. 1. 2024). *Digital 2024: 5 billion social media users*. We Are Social. Retrieved from https://wearesocial.com/uk/blog/2024/01/digital-2024-5-billion-social-media-users/ (accessed on 4. 8. 2026).

Kožar, A. (2002). The influence of political factors to the conditio of archival holdings. *Atlanti, 12*(1), 83–87.

Šehović, A. and Čekić, Dž. (2007). *Zbirka arhivskih propisa Bosne i Hercegovine 1947–2007*. Sarajevo: Arhiv Bosne i Hercegovine and JU Istorijski arhiv Sarajevo.

Zakon o arhivskoj građi i Arhivu Bosne i Hercegovine. (2001). *Službeni glasnik Bosne i Hercegovine*, br. 16/01.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o arhivskoj djelatnosti. (2021). *Službene novine Tuzlanskog kantona*, br. 11/21.

SUMMARY

The majority of archives in Bosnia and Herzegovina utilize social networks, among which Facebook predominates. In addition, all archives utilize websites and email addresses, which fell outside the scope of interest of this paper.

Archives recognize the importance of social networks in the current digital era as a means of simultaneously delivering information to a large number of users. However, archives in Bosnia and Herzegovina lack a fully developed strategy for social media publishing, and target audiences are not clearly defined, resulting in nearly identical content being directed toward both professional and general publics. The vast majority of posts are one-way: notices about internal activities, announcements and coverage of significant events, promotion of the archives, directors, and a small number of archivists, book launches, and similar content. There is a lack of posts that open opportunities for interaction with users, which should primarily be based on content derived from archival materials.

For high-quality and intensive use of social networks and the achievement of optimal results, the most critical factor is the existence of an appropriate strategy within each archive, and preferably at the level of the archival domain in Bosnia and Herzegovina. These must be routine, planned activities of the archives. From the analysis of the current state presented above, conducted on the basis of indicators for the first seven months of 2026, there arises a need to orient primarily toward content based on archival holdings (old photographs, documents on various media, rare and significant identity documents, etc.). Although Facebook may remain the dominant user network, archives should also direct their efforts toward other platforms, tailoring their posts to their specific purposes. All in all, despite the modest results achieved by archives in Bosnia and Herzegovina in the past period, they constitute a sound foundation for further improvements in this field.

Typology: 1.03 Short Scientific Article